

Sygn. akt I CK 192/04

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 6 października 2004 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Stanisław Dąbrowski (przewodniczący)

SSN Teresa Bielska-Sobkowicz

SSN Jan Górowski (sprawozdawca)

Protokolant Anna Matura

w sprawie z powództwa „D. USA”

przeciwko W. C.

z udziałem interwenienta ubocznego A. C.

o zapłatę,

po rozpoznaniu na rozprawie w Izbie Cywilnej w dniu 6 października 2004 r.,

kasacji pozwanego i interwenientki ubocznej od wyroku

Sądu Apelacyjnego w W.

z dnia 4 września 2003 r.,

**oddala kasację i zasądza od pozwanego na rzecz powódki kwotę
1200 (jeden tysiąc dwieście) złotych tytułem kosztów
postępowania kasacyjnego.**

Uzasadnienie

Pozwem z dnia 13 sierpnia 2001 r. „D. USA” (E.) Sp. z o.o. wniosła o orzeczenie nakazem zapłaty, że pozwany ma jej zapłacić kwotę 55 430,98 zł z tytułu zobowiązania wekslowego, wraz z odsetkami ustawowymi od dnia 10 sierpnia 2001 r. i kosztami zastępstwa procesowego w kwocie 1200 zł. W uzasadnieniu podniosła, że pozwany jest przedsiębiorcą prowadzącym działalność gospodarczą i w okresie od dnia 3 października 2000 r. do dnia 29 grudnia 2000 r. nabył materiały budowlane za kwotę 48 622,58 zł, od której to wierzytelności, od daty jej wymagalności, do chwili wystawienia weksla tj. do dnia 9 sierpnia 2001 r., należały się odsetki w kwocie 6 808 zł.

Ponieważ pozwany nie spłacił zadłużenia powódka wypełniła weksel in blanco, który otrzymała od pozwanego na zabezpieczenie ewentualnych roszczeń, zgodnie z deklaracją wekslową z dnia 2 czerwca 2000 r. Nakazem zapłaty z dnia 25 października 2001 r. Sąd Okręgowy w W. uwzględnił powództwo w całości.

W zarzutach pozwany W.C. wniósł o zmianę nakazu zapłaty i oddalenie powództwa „w części zasądzenia kwoty głównej pomniejszonej o kwotę 25 000 zł, oraz kosztów zastępstwa procesowego o kwotę 4000 zł”.

W piśmie z dnia 22 maja 2002 r. pozwany W.C. podniósł, że należność główna wynosiła 48 622,58 zł i z takim roszczeniem mogła wystąpić strona powodowa. Skapitalizowanie odsetek do dnia 9 sierpnia 2001 r. i dodanie tej kwoty do należności głównej, jego zdaniem nie znajdowało uzasadnienia prawnego.

Sąd Okręgowy wyrokiem z dnia 5 czerwca 2002 r. utrzymał nakaz zapłaty w mocy w zakresie kwoty 30 480,98 zł, z ustawowymi odsetkami od dnia 12 września 2001 r. do dnia 11 września 2001 r. i w zakresie kosztów procesu.

W apelacji pozwany wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku przez uchylenie nakazu zapłaty i oddalenie powództwa w całości, bądź o jego uchylenie i przekazanie sprawy Sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania. W toku postępowania drugoinstancyjnego z interwencją uboczną po stronie pozwanej wystąpiła A. C., żona W.C., podnosząc zarzut bezwzględnej nieważności zobowiązania wekslowego. Wyraziła pogląd, że wystawienie weksla jest

jednostronną czynnością prawną przekraczającą zakres czynności zwykłego zarządu majątkiem wspólnym, a skoro pozwany wystawił go bez wymaganej zgody małżonki, to czynność ta jest nieważna na podstawie art. 37 § 3 k.r.o. Stanowisko interwenientki ubocznej ubocznej poparł pozwany.

Wyrokiem z dnia 4 września 2003 r. Sąd Apelacyjny zmienił zaskarżony wyrok w ten sposób, że datę początkową odsetek ustawowych od kwoty 55 30,98 zł określił na dzień 13 sierpnia 2001 r., oddalił powództwo w zakresie odsetek od kwoty 55 430,98 zł za okres od dnia 10 sierpnia 2001 r. do dnia 12 sierpnia 2001 r. i oddalił apelację w pozostałej części.

Pozwany i interwenient uboczny w kasacji opartej na błędnej wykładni art. 36 § 2 k.r.o. przez przyjęcie, że elementem kwalifikującym zaciągnięcie zobowiązania wekslowego, jako czynności przekraczającej zakres zwykłego zarządu jest suma na którą weksel gwarancyjny jest *ex post* wypełniony, a nie fakt, iż weksel został wystawiony in blanco, niezastosowaniu art. 36 § 2 k.r.o. w zw. z art. 37 § 1 k.r.o. i art. 58 k.c., choć podstawą powództwa jest weksel podpisany przez jednego z małżonków i nie poręczony przez drugiego, a także niewłaściwym zastosowaniu art. 328 § 2 k.p.c. polegającym na zaniechaniu wskazania dla czego Sąd drugiej instancji nie podzielił stanowiska, że wystawienie weksla in blanco bez rekta klauzuli stanowi zawsze czynność przekraczającą zakres zwykłego zarządu majątkiem wspólnym, wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku przez oddalenie powództwa, ewentualnie o jego uchylenie i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Chybiony był zarzut obrazy art. 328 § 2 k.p.c., skoro uzasadnienie zaskarżonego orzeczenia zawiera te wszystkie elementy, o których mowa w tym przepisie, a jego braki nie uniemożliwiają kontroli kasacyjnej. Poza tym przy podstawie naruszenia istotnych przepisów postępowania skarżący winni wykazać wpływ podniesionej wadliwości na wynik sprawy, czego pozwany ani interwenient uboczny nawet nie starali się uczynić.

Zarzuty mogą dotyczyć części roszczenia objętego nakazem zapłaty (por. orzeczenie Sądu Najwyższego z dnia 20 września 1961 r., 2 CZ 104/61, OSNC 1962, nr 3, poz. 113). Wtedy w pozostałej części nakaz zapłaty staje się

prawomocny (art. 353² k.p.c.). Skoro Sądy obydwu instancji pomimo wątpliwości przyjęły, że pozwany zaskarżył nakaz zapłaty w całości, to wobec braku zarzutów dotyczących tej kwestii można było tę wykładnię zaakceptować.

Wydanie nakazu zapłaty wywołuje ten skutek, że w drugiej fazie postępowania nakazowego, którą rozpoczyna wniesienie zarzutów, następuje przerzucenie ciężaru dowodu na stronę pozwaną. Pozwany już w piśmie zawierającym zarzuty powinien powołać wszelkie okoliczności sprawy oraz dowody (art. 493 § 1 k.p.c.). W piśmie tym należy też wskazać nie tylko wszelkiego rodzaju zarzuty formalne ale i merytoryczne, pod rygorem pominięcia, w razie ich zgłoszenia w dalszym toku postępowania chyba, że skarżący wykaże, iż nie mógł z nich skorzystać wcześniej, lub, że potrzeba ich powołania wynika później (art. 495 § 3 k.p.c.). Niewątpliwie więc zarzut pozwanego nieważności zobowiązania wekslowego, który został podniesiony dopiero w toku postępowania apelacyjnego i podtrzymany w kasacji był spóźniony (por. odpowiednio uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 17 lutego 2004 r., III CZP 115/03, Biuletyn SN 2004, nr 2, s. 5).

W sprawach w których roszczenie, jak w rozpoznawanej sprawie, zostało oparte na wekslu gwarancyjnym zarzuty mogą dotyczyć także stosunku podstawowego (por. orzeczenie Sądu Najwyższego z dnia 14 marca 1997 r., I CKN 48/97, OSNC 1997, nr 9, poz. 124).

Pomimo kontrowersyjności zagadnienia należy opowiedzieć się za teorią umowną powstania zobowiązania wekslowego. Zobowiązanie wekslowe z weksla gwarancyjnego in blanco powstaje gdy dłużnik główny złoży na nim podpis w charakterze akceptanta i wyda go wierzycielowi. Z chwilą wręczenia go dochodzi dopiero między wydającym a odbiorcą do zawarcia umowy skierowanej na zawarcie zobowiązania wekslowego (por. uchwałę 7 sędziów Sądu Najwyższego z dnia 29 czerwca 1995 r., III CZP 66/95, OSNC 1995, nr 12, poz. 168 i wyroki Sądu Najwyższego z dnia 5 lutego 1998 r., III CKN 34/97, OSNC 1998, nr 9, poz. 141 oraz z dnia 21 czerwca 2002 r., V CKN 1514/00 nie publ.). Zobowiązanie to powstaje dopiero po uzupełnieniu tego dokumentu przez uprawnioną osobę o niezbędne elementy. Ziszczenie się warunku prawnego (*conditio iuris*) w postaci

uzupełnienia weksla in blanco odnosi skutek od chwili wydania go odbiorcy (*ex tunc*).

Już z tego względu nie mógł w sprawie mieć zastosowania art. 37 § 3 k.r.o., który dotyczący jednostronnych czynności prawnych.

Czynności podejmowane przez jednego z małżonków w celu funkcjonowania prowadzonego przez niego przedsiębiorstwa, obejmującego składniki stanowiące przedmiot majątku wspólnego obojga małżonków, w zasadzie mieszczą się w granicach zwykłego zarządu, jeżeli nie prowadzą tylko do całkowitego rozpadu majątku wspólnego (por. np. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 30 listopada 1999 r., I CKN 240/98, OSNC 2000, nr 6, poz. 108). Z istoty działalności gospodarczej wynika bowiem, że jest ona obliczona na uzyskanie korzyści, z których zaspakajane są wprawdzie potrzeby rodziny, ale zawsze jest prowadzona na własne ryzyko przedsiębiorcy, ewentualne straty zatem, nie powinny być łatwo, przez wykorzystanie mechanizmu obrony majątku wspólnego przerzucane na wierzycieli (por. np. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 5 września 2002 r., II CKN 920/00, nie publ.). Po pierwsze zatem nie można podzielić zapatrywania, że wystawienie weksla in blanco bez rekta klauzuli jest zawsze czynnością przekraczającą zakres zwykłego zarządu, a po wtóre należy zgodzić się z Sądem Apelacyjnym, że skarżący nawet nie starali się wykazać podniesionego w toku postępowania apelacyjnego popieranego w kasacji zarzutu. W rezultacie nie doszło do naruszenia art. 36 § 2 k.r.o. w zw. z art. 37 § 1 k.r.o.

Z tych względów kasacja, jako pozbawiona usprawiedliwionych podstaw, uległa oddaleniu (art. 393¹² k.p.c.).